

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-7\(38\)-149-162](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-7(38)-149-162)

Віталій Горголь

*магістр хореографії, майстер спорту України зі спортивних танців,
старший викладач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна,
<https://orcid.org/0009-0002-6646-9031>*

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Автор статті розкриває етапи формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти. Виявлено сутність ключових понять («естетична культура майбутнього хореографа», «процес формування естетичної культури майбутнього хореографа»); структуровано досліджувану професійно-особистісну якість майбутніх фахівців, яка включає аксіологічний, емоційний, когнітивно-рефлексивний, праксеологічний компоненти; визначено мету, завдання та особливості організаційно-мотиваційного, рефлексивно-змістового та діяльнісно-репрезентативного етапів формувального експерименту; накреслено перспективи подальшого наукового пошуку.

Ключові слова: естетична культура, формування естетичної культури, майбутні хореографи, професійна підготовка, заклад вищої освіти, етапи формувального експерименту.

Vitalii Horhol

*Master of Choreography, Master of Sports of Ukraine in Sport Dancing,
Senior Lecturer at the Department of Choreography and Dance Sports
of the National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»,
Poltava, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0002-6646-9031>*

STAGES OF THE FUTURE CHOREOGRAPHERS' AESTHETIC CULTURE FORMATION IN PROFESSIONAL TRAINING AT A HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The author of the article reveals the stages of the future choreographers' aesthetic culture formation in professional training at a higher education institution.

The essence of the key concepts ("aesthetic culture of the future choreographer", "the process of aesthetic culture formation") is revealed; researched professional and personal qualities of future specialists, which includes axiological, emotional, cognitive-reflexive, praxeological components are structured; the purpose, tasks and features of the organizational-motivational, reflective-content and activity-representative stages of the formative experiment are determined; prospects for further scientific research are outlined.

Keywords: aesthetic culture; aesthetic culture formation; future choreographers; professional training; higher education institution; stages of the formative experiment.

Постановка проблеми. В умовах воєнної агресії постає екзистенційна проблема збереження української культури, мови, історії, національної ментальності та ідентичності, що складає здебільшого проблемне поле різних галузей вітчизняної педагогіки. Професійна педагогічна наука покликана віднайти ефективні концептуальні ідеї, методологічні та методичні підходи, новітні технології якісної підготовки фахівців мистецьких спеціальностей, зокрема й хореографів, на яких покладено високу місію розбудови, примноження, розвитку унікальної художньої культури України на засадах виважених естетичних цінностей. З огляду на це актуалізуються питання вдосконалення процесу формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Естетична культура є предметом цілеспрямованих досліджень М. Бабкова, О. Бованенко, Н. Гатеж, І. Зайцевої, В. Папушиної, Л. Побережної, Г. Сотської, В. Титаренко, В. Томашевського, Л. Фірсової та інших учених, але їх об'єктом є учні різного віку, майбутні педагоги, митці, юристи та ін.

Окремий пласт наукових студій присвячено хореографічно-педагогічній освіті та професійній підготовці майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрощук, О. Бикова, Т. Благова, Ю. Волкова, О. Жиров, Лі Ян, О. Мартиненко, Г. Ніколаї, О. Пархоменко, О. Реброва, Ю. Ростовська, Т. Сердюк та ін.) [1]. Автори розкривають широкий спектр проблем (історичні, теоретико-методологічні, нормативно-правові, методичні, інноваційні, практичні та інші аспекти), зокрема й формування різних якостей особистості студентів у виші.

Особливості професійної підготовки хореографів вивчали Д. Бідюк, М. Вантух, І. Герц, С. Забрєдовський, Є. Завгородня, Б. Колногузенко, А. Коротков, О. Лиманська, А. Лягущенко, Т. Павлюк, О. Плахотнюк, А. Рехвіашвілі, А. Рехліцька, В. Сосіна, Л. Цветкова та ін. (більш детальний аналіз наукового доробку вчених див. у статтях автора [2; 3; 4]). Лю Сін'їн запропонувала методику формування естетичної культури студентів-хореографів, але обмежилася лише позааудиторною діяльністю університету [5].

На наш погляд, на сьогодні недостатньо вивчено специфіку формування названої вище професійно-особистісної якості здобувачів спеціальності 024 Хореографія в цілісному процесі їхньої професійної підготовки у ЗВО.

Мета статті - розкрити етапи формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Теоретичний аналіз ключових понять педагогічного дослідження зроблено в наших наукових статтях [2-4]. Тут ми представимо робочі дефініції. Так, естетична культура майбутніх хореографів – це інтегративна, динамічна, відкрита для змін і розвитку професійно-особистісна властивість фахівця, системоутворювальним компонентом якої є естетична емоційна спрямованість, що мотивує усвідомлення естетичних цінностей-смислів, естетичний саморозвиток, набуття естетичної компетентності та виявляється в багатоаспектній практичній діяльності (сприймання, оцінювання, виконання та створення хореографічних цінностей згідно з естетичними нормами).

Як засвідчують результати діагностичного експерименту [2; 4], майбутні хореографи мають досить низький рівень сформованості естетичної культури, що потребує проведення дослідно-експериментальної роботи з метою формування у студентів спеціальності 024 Хореографія важливої атрибутивної властивості митця, яка визначає рівень і якість його самостійної професійно-мистецької практичної діяльності в перспективі.

Задля проведення формувального експерименту нами була розроблена та апробована авторська організаційно-методична модель, де формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти ми розглядаємо як цілеспрямований, спеціально організований, неперервний процес, який передбачає розвиток професійно-особистісної якості фахівців, а також створення сприятливих педагогічних умов, зорієнтованих на становлення цілісної естетично-культурної особистості.

Ефективність даного процесу залежить від реалізації, зокрема, двох провідних педагогічних закономірностей: поетапність його організації та відповідність формувальних етапів структурним компонентам досліджуваної якості, особі естетичної культури майбутніх хореографів.

У результаті структурно-функціонального аналізу досліджуваного феномену ми визначили структуру естетичної культури здобувачів вищої освіти спеціальності 024 Хореографія, яку складають чотири компоненти: аксіологічний, емоційний, когнітивно-рефлексивний і праксеологічний [2; 4].

Згідно зі структурою естетичної культури майбутніх фахівців формувальний експеримент здійснювався у три етапи:

- I – організаційно-мотиваційний;
- II – рефлексивно-змістовий;
- III – діяльнісно-репрезентативний.

Зауважимо, що естетична культура особистості є цілісним органічним явищем, тому вирізнення її структурних компонентів, визначення сутності й провідної мети кожного формувального етапу мають дещо умовний характер, по-перше, в експериментальній і контрольній групах кожен реципієнт – індивідуальність, якій притаманні певний рівень сформованості естетичної культури, її неповторні комбінації й нюанси; по-друге, 12 характерних показників феномену естетичної культури природно визначають динамічність і нелінійність її становлення в кожній особистості тощо.

Нижче розглянемо мету, завдання та особливості визначених етапів формування естетичної культури майбутніх фахівців у професійній підготовці в закладі вищої освіти.

Мета *організаційно-мотиваційного етапу* – формування у студентів-хореографів аксіологічного та емоційного компонентів естетичної культури.

На організаційно-мотиваційному етапі вирішувалися такі завдання:

1) організація установчого методичного семінару з циклу «Естетична культура хореографа: синергія науки і практики» для викладачів кафедри хореографії;

2) діагностика рівня сформованості естетичної культури у студентів-хореографів 1 курсу;

3) організація та проведення мотиваційних івентів для першокурсників;

4) формування аксіологічного компонента естетичної культури фахівців – усвідомлення ними естетичних цінностей-цілей, естетичних цінностей-засобів і естетичних цінностей-смислів;

5) стимулювання у майбутніх хореографів мотивації до розвитку та саморозвитку естетичної культури.

До початку навчального року ми провели на кафедрі хореографії установчий методичний семінар із циклу «Естетична культура хореографа: синергія науки і практики», які сплановано на весь період формувального експерименту. На установчому методичному семінарі окреслено мету педагогічного дослідження та відповідні завдання викладацького колективу; ознайомлено із сутністю та специфікою естетичної культури майбутніх хореографів; методами та процедурою її діагностики; а також розроблено нами теоретичною організаційно-методичною моделлю формування естетичної культури фахівців у ЗВО, яка чекала на експериментальну апробацію та подальше впровадження в освітній процес із внесенням поточних коректив.

Як показала практика, на організаційно-мотиваційному етапі важливе значення мала установка викладачів на ефективне вирішення мети і завдань формувального експерименту, тим більше, що їм доводилося коректувати традиційні дисципліни навчального плану професійної підготовки хореографів, що вимагало додаткових зусиль педагогічного персоналу.

Для студентів на першому етапі вирішальними були мотиваційні івенти (від англ. event, етимологія якого сягає латинського eventus – подія). Поняття

«івент» набуло особливої популярності в останні два десятиріччя (івент-менеджмент, івент-технології, івент-агенції тощо). Воно часто зустрічається на сайтах ЗВО, коли йдеться в новинах про яскраві події, а також входить у назви факультетів і кафедр вишів (до прикладу, факультет івент-менеджменту та шоу-бізнесу Київського національного інституту культури і мистецтв). О. Радіонова здійснила вичерпний аналіз категорії та наголосила: «На Заході івент – це індустрія з планування, організації, проведення, аналізу заходів, подій, шоу як приватного, громадського характеру, так державного і міжнародного масштабу» [6, С. 6]. Отже, івент здебільшого сприймається як святкове, розважальне дійство у сфері сучасної переважно естрадної культури, шоу-бізнесу, реклами та дозвілля.

Безумовно, у формувальному експерименті можна було б скористатися звичаєним поняттям «мистецькі заходи» як формами організації позааудиторної діяльності в закладі вищої освіти. Проте, на наш погляд, останнім часом зазначене вище слово асоціюється з чимось буденним, бюрократичним, застарілим, пов'язаним із далеким авторитарно-тоталітарним минулим. Воно не відповідає інтересам, уподобанням, запитам, а головне – психологічним особливостям сучасного покоління цифрового суспільства, яке користується новими каналами комунікації, має «кліпове», «мозаїчне» мислення, орієнтоване на візуальну інформацію та її швидку зміну в пошуку «новенького» [7].

З огляду на це в нашому дослідженні мотиваційні івенти – це яскраві мистецькі події рекламного характеру, які мають на меті спонукати першокурсників до естетичного розвитку, самоосвіти, самовдосконалення через демонстрування художньо-естетичного простору / середовища навчального закладу, хореографічні досягнення старших колег, а також самопрезентацію власних танцювальних здібностей і можливостей. Характерною особливістю мотиваційних івентів є те, що вони ґрунтуються на технології «рівний – рівному». Викладач і куратор виконують (за необхідності) функції консультанта, порадника, помічника у вирішенні певних проблем (домовитись про репетиційне приміщення, костюми, технічне забезпечення, здійснити арбітраж дискусійних ситуацій тощо). До прикладу, мотиваційні івенти, організовані й проведені мистецькими танцювальними колективами і старшокурсниками для студентів-початківців: презентація творчих лабораторій кафедри хореографії «Танцювальний серпантин»; «Естетико-хореографічний мотиватор (практичний інтенсив у супроводі теоретичного навігатора)»; хореографічні квести; факультетське свято «Зорепад», де першокурсники демонстрували свої таланти.

Другий етап формувального експерименту – *рефлексивно-змістовий* був найбільш тривалим за часом і насиченим за змістом. Він охоплював загалом усі компоненти естетичної культури – емоційний, когнітивно-рефлексивний і

праксеологічний, але ядром даного етапу був когнітивно-рефлексивний, що складає його головну мету.

У ході другого етапу вирішувалися такі завдання:

1) організація професійної освіти майбутніх хореографів на теоретико-методологічних засадах процесу формування в них естетичної культури (чітко визначених педагогічних підходах, загальнодидактичних і мистецько-педагогічних принципах);

2) створення необхідних педагогічних умов для формування естетичної культури здобувачів вищої освіти зі спеціальності 024 Хореографія;

3) регулярне проведення для професорсько-викладацького складу кафедри хореографії циклу методичних семінарів «Естетична культура хореографа: синергія науки і практики»;

4) естетизація змісту професійної хореографічної підготовки в закладі вищої освіти;

5) пропедевтика праксеологічного компонента естетичної культури під час практичних занять із фахових дисциплін і репетицій мистецьких колективів;

6) збагачення традиційних методів хореографічної освіти майбутніх фахівців інноваційними технологіями та специфічними методами і прийомами формування естетичної культури;

7) поточна діагностика та корекція рівня сформованості естетичної культури студентів на лекційних, практичних заняттях і під час контрольних заходів з обов'язкових навчальних дисциплін (заліків, екзаменів, публічних контрольних занять / уроків).

Обсяг наукової статті не дозволяє розкрити всіх аспектів визначального етапу формувального експерименту, тому ми акцентуємо увагу лише на деяких моментах. Так, під час «пілотажного» дослідження було апробовано курс «Естетика», куди включено теми з естетики танцю. Такий підхід не виправдав себе, адже дисципліна викладалася досвідченим філософом без спеціальної хореографічної освіти. Він міг прочитати лекцію, підготовлену експериментатором, продемонструвати презентацію високоестетичних зразків танцювального мистецтва. Проте виникали певні труднощі під час теоретико-естетичного аналізу танців різних напрямів, стилів і жанрів, обговорення дискусійних питань на семінарських заняттях із хореографічних тем, а також об'єктивної оцінки якості практичних робіт студентів, що вимагало наявності у викладача не лише філософсько-естетичної, але й мистецтвознавчо-хореографічної компетентності.

У більшості дисертаційних досліджень із порушеної наукової проблеми пропонуються спеціальні елективні курси (приміром, спецкурс Лю Сін'ятін [5]),

спрямовані на формування естетичної культури студентів. Ми відмовитись від ідеї розробки або корекції спеціальних вибіркових дисциплін, тому що на нього виділяється обмежений час, якого недостатньо для формування у студентів належного рівня досліджуваної професійно-особистісної якості. Проте суголосні з тими авторами, які наполягають на поліфункціональності спеціальних курсів, зокрема можливості під час їхнього опанування стимулювати студентів до естетичної самоосвіти, саморозвитку та самовиховання, цілеспрямовано сформувані в них змістовий складник естетичної культури методом «занурення», а на обов'язкових дисциплінах використовувати та контролювати набуті естетичні знання тощо. Побіжно зауважимо, що за нормативними вимогами до освітньо-професійних програм (ОПП) дисципліни за вибором (ДВС) покликані поглиблювати у здобувачів загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності, сформовані на обов'язкових навчальних дисциплінах, а не формувати нові, які не включено до програмних результатів навчання (ПРН) і не відповідають Державному стандарту першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 024 «Хореографія».

Ми припустили, що більш природно актуалізувати естетичний потенціал змісту професійної хореографічної освіти, де фактично всі компоненти освітньо-професійної програми відносяться до мистецької галузі. Як показали результати емпіричного дослідження, формування естетичної культури майбутніх хореографів здійснюється, по-перше, стихійно внаслідок хибного міркування на кшталт, якщо вивчаються естетичні дисципліни, значить естетична культура обов'язково розвивається сама собою; по-друге, більшість викладачів акцентують увагу переважно на техніці виконання танцювальних рухів, технічній підготовці танцювального апарату виконавця як гнучкого, слухняного, досконалого інструменту, у такий спосіб ігнорується особистісне зростання майбутнього артиста.

Як засвідчив формувальний експеримент, більш продуктивно виявилася корекція робочих програм з обов'язкових навчальних дисциплін («Класичний танець та методика його викладання», «Український народно-сценічний танець», «Бальний танець», «Сучасний танець та методика його викладання»), куди включено розроблений експериментатором спільно з викладачем змістовий модуль «Естетика танцю». Структура додаткового змістового модуля обговорювалася колегіально в циклі методичних семінарів кафедри.

Успішність формування естетичної культури майбутніх хореографів залежала від реалізації, зокрема, принципу конвергентності формальної, неформальної та інформальної професійної освіти студентів, який увела у науково-педагогічний простір і обґрунтувала його сутність доктор педагогічних наук, професор, декан психолого-педагогічного факультету Полтавсь-

кого національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (нині – факультет педагогічної і мистецької освіти ПНПУ імені В. Г. Короленка) Н. Сулаєва [8]. На її думку, конвергентність формальної, неформальної та інформальної освіти «визначається взаємовпливом і взаємопроникненням компетентностей, які виформовуються в процесі засвоєння студентами дисциплін, уведених до навчальних планів (отже, формального складника освіти), та таких, що поглиблюються в умовах мистецької діяльності в художньо-творчих колективах (неформального її складника)» [8, С. 13] і здобувачі «самостійно визначають чи сприймають уже сформульовані мету, завдання, зміст, форми і методи організації власної ... діяльності» [8, С. 19]. У такий спосіб вони самостійно продовжують розвивати загальні / фахові компетентності та особистісні якості в ході самоосвіти (інформальної професійної освіти). В іншій науковій статті професорка узагальнює досвід конвергентності різних видів неформальної мистецької освіти майбутніх учителів на очолюваному нею психолого-педагогічному факультеті. Вона акцентує увагу на «вдосконаленні ключових компетентностей, з-поміж яких виокремлюються: обізнаність і самовираження у сфері культури; соціальна та громадянська компетентності; спілкування державною мовою» [9, С. 126]. Отже, за межами її наукового інтересу залишилась естетична культура студентів. Нижче ми більш детально зупинимося на впровадженні зазначеного педагогічного принципу в процесі експериментальної роботи.

Упродовж формувального експерименту студенти набували неформальної освіти в танцювальних мистецьких колективах, котрі функціонували як творчі лабораторії кафедри хореографії, як-от: найдосвідченіший серед них народний ансамбль спортивного бального танцю «Грація» (засновник і художній керівник – заслужений працівник культури України, доцент П. Горголь); народний аматорський ансамбль народного танцю «Весна» (художній керівник – заслужений працівник культури України Л. Пригода); народний ансамбль сучасного балету «Марія» (засновник і керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент М. Погрібняк, нині – доктор мистецтвознавства, професор); ансамбль сучасного танцю «Кредо» (керівник – старший викладач Я. Рева).

Специфіку неформальної професійної освіти в ансамблі спортивного бального танцю «Грація» розкрито в науковій статті автора [3]. Тут акцентуємо увагу на загальних ключових моментах конвергентності формальної і неформальної професійної освіти в мистецькому колективі: 1) репрезентація в колективах різноманітних напрямів і жанрів хореографічного мистецтва (класичний, народний, сучасний), що відкривало широкий простір для вибору студентами індивідуальної траєкторії розвитку та створювало найкращі можливості для задоволення їхніх мистецько-естетичних смаків, потреб і вподобань; 2) актуалізація танцювального досвіду студентів, набутого до вступу в заклад вищої освіти, його збагачення й поглиблення, а також

удосконалення виконавської техніки й художньо-естетичної виразності рухів; 3) мистецькі колективи були різновіковими соціальними групами, що давало змогу налагоджувати взаємообмін репертуаром, оригінальною танцювальною лексикою, комбінаціями та композиціями, а старшокурсникам паралельно з виконавською пройти своєрідну тренерську практику роботи з молодшими колегами; 4) збереження систематичності, послідовності та наступності у формуванні естетичної культури здобувачів, адже кожен викладач, який читав навчальну дисципліну, здійснював також керівництво студентським мистецьким колективом відповідного напрямку.

Принцип конвергентності формальної, неформальної та інформальної професійної освіти студентів реалізувався у сув'язі з принципом партнерської взаємодії [10]. Таке поєднання значно покращувало якість процесу формування естетичної культури майбутніх хореографів, ґрунтуючись на класичному педагогічному кредо «Тільки особистість може виховати особистість» (К. Ушинський). Продемонструємо поєднання двох принципів на конкретних прикладах (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Партнерська взаємодія у формальному, неформальному та інформальному освітніх просторах

Студенти		Викладачі
<i>Формальна професійна освіта</i>		
Уведення змістового модуля «Естетика танцю» в обов'язкові освітні компоненти (актуалізація естетичного потенціалу формальної професійної освіти)	↔	Кафедральний методичний семінар викладачів «Естетична культура хореографа: синергія науки і практики»
<i>Неформальна професійна освіта</i>		
Формування естетичної культури студентів у творчих лабораторіях кафедри хореографії (активізація позааудиторного університетського мистецько-естетичного простору)	↔	Неформальна естетична освіта викладачів (вебсемінари, онлайн-курси, воркшопи, майстер-класи, сертифікатні програми тощо).
<i>Інформальна професійна освіта</i>		
Самостійна робота за планами силабусів навчальних дисциплін (активізація інформальної освіти)	↔	Естетична самоосвіта в процесі роботи з інтернет-ресурсами, інформаційними базами, бібліотечними фондами тощо

У формальній освіті студенти опановували в кожній фаховій дисципліні змістовий модуль «Естетика танцю», а для викладачів проводився цикл методичних семінарів «Естетична культура хореографа: синергія науки і

практики», де поглиблювались і оновлювались теоретико-методологічна, психолого-педагогічна, мистецько-педагогічна та науково-методична компетентності всіх членів колективу випускової кафедри через обговорення результатів останніх досліджень із наукової проблеми та узагальнення кожним педагогом власного досвіду.

Формування естетичної культури майбутніх фахівців у неформальній професійній освіті відбувався в мистецьких колективах, а викладачі (часто спільно з вихованцями) брали участь у численних вебсемінарах, воркшопах, майстер-класах тощо задля збагачення естетичної обізнаності, упровадження вітчизняного й зарубіжного досвіду професійної підготовки артистів-танцюристів, употужнення методичного фонду кафедри новими хореографічними творами, відеозаписами практичних занять, репетицій, виступів тощо. Методичний фонд активно використовувався викладачами й студентами в аудиторній, позааудиторній і самостійній роботі.

Активізація інформальної професійної освіти студентів здійснювалася через організацію їхньої самостійної роботи за планами силабусів навчальних дисциплін, куди було внесено теоретичні, аналітичні, проблемно-пошукові, рефлексивні, методичні, творчі завдання з модуля «Естетика танцю», що сприяло формуванню когнітивно-рефлексивного компонента естетичної культури майбутніх хореографів. Поза тим, в інформальній освіті позитивно зарекомендували себе відкриті інформаційні бази, створені спільними зусиллями студентів і викладачів, певною академічною групою або членами окремого мистецького колективу(за вибором здобувачів).

Третій етап – **діяльнісно-репрезентативний** мав на меті формування в майбутніх хореографів переважно праксеологічного компонента естетичної культури, але за умов постійного шліфування та корекції всіх її складників.

Завдання третього етапу:

- 1) употужнення практичних занять із обов'язкових і вибіркового навчальних дисциплін;
- 2) організація та проведення різних видів практик, передбачених навчальним планом;
- 3) актуалізація естетико-праксеологічного потенціалу неформальної професійної освіти;
- 4) інтенсифікація репетиційних і корекційно-індивідуальних занять у неформальних мистецьких колективах;
- 5) активізація участі студентів у мистецьких, освітніх і змагальних івентах;
- 6) діагностика результатів формувального експерименту.

Праксеологічний компонент естетичної культури майбутнього хореографа складають естетико-перцептивна, естетико-оцінювальна та виконавсько-творча

діяльності, без яких неможливе існування хореографічного мистецтва як естетичного феномену. Вони наскрізно пронизували практичні заняття з усіх фахових дисциплін, але мали цілеспрямований і організований характер через використання розроблених автором карт-схем естетичного сприймання та оцінки танцювального мистецтва (див. приклад методики роботи з ними в науковій статті автора) [3].

Професійна хореографічна освіта загалом має практико орієнтований характер, що пов'язано зі специфікою хореографії як виконавського мистецтва. Автономія закладів вищої освіти, законодавчо затверджена в Україні 2014 року, розкриває широкі обрії для варіювання змісту професійної підготовки фахівців у межах державного стандарту. Здобувачі вищої освіти в університетах проходять найрізноманітніші види практик: 1) навчальні (навчальна (безвід-ривна), навчально-ознайомча, навчальна керівника дитячого хореографічного колективу); 2) педагогічні (у закладах позашкільної освіти – хореографічних школах, мистецьких школах, будинках дитячої та юнацької творчості, танцювальних клубах тощо; закладах освіти і культури – у центрах естетичного виховання, будинках культури, танцювальних гуртках при закладах дошкільної, загальної середньої освіти тощо); 3) виробничі практики (виконавська практика в професійних хореографічних колективах, хореографічно-постановочна та ін.). Практика покликана закріпити, поглибити, вдосконалити готовність майбутніх фахівців до виконавської, тренерської, балетмейстерської, постановочної, педагогічної, методичної хореографічної діяльності.

Під час формувального експерименту за навчальними планами, розробленими на основі освітньо-професійних програм, види практик щороку змінювалися, але ефективною виявився комплекс практичної підготовки майбутніх фахівців, який складала навчальна хореографічна практика, виробнича (літня) практика в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, виробнича хореографічна практика.

На окреме слово заслуговує формування праксеологічного компонента естетичної культури студентів у неформальних мистецьких колективах протягом діяльнісно-репрезентативного етапу експериментальної роботи. Так, у народному ансамблі спортивного бального танцю «Грація» під орудою доцента Петра Горголя (тренер колективу – автор статті В. Горголь) учасники проходять потужну виконавську практику як артисти-хореографи під час участі в найрізноманітніших змаганнях і конкурсах (назвемо лише найвизначніші – Чемпіонати світу, Європи (Австрія, Голландія, Люксембург, Німеччина, Чехія, Литва), України); у прямому ефірі телевізійних програм (до прикладу, національний телевізійний конкурс «Танцювальне Євробачення») і зйомках документальних фільмів («Грація запалює зірки», «Бальний король», «Гран-прі Полтавщини», «Кубок Полтави зі спортивних танців» та ін.);

мистецьких івентах різного рівня – від факультетських до європейських (фестивалі, концерти, шоу, бали тощо). «Грація» є визнаним науково-методичним центром Полтавщини та України, на базі якого проводяться наукові та освітні івенти – всеукраїнські та обласні спортивно-танцювальні збори, майстер-класи, практикуми, семінари, науково-практичні конференції тощо. Окрім виконавської, члени відомого танцювального колективу мали можливість набути в ансамблі тренерських, педагогічних, балетмейстерських, репетиторських і суддівських практичних умінь. Для них створено умови для коректування естетики власних рухів на індивідуальних заняттях, для вдосконалення здатності до естетичного сприймання та оцінки танцювальних композицій на репетиціях колективу.

Висновки. Отже, нами констатовано сутність ключових понять наукового пошуку («естетична культура майбутнього хореографа», «процес формування естетичної культури майбутнього хореографа») та структуру досліджуваної професійно-особистісної якості майбутніх фахівців, яка включає аксіологічний, емоційний, когнітивно-рефлексивний, праксеологічний компоненти.

Згідно зі структурою естетичної культури майбутніх хореографів у закладі вищої освіти організовано та проведено формувальний експеримент у три етапи: організаційно-мотиваційний, рефлексивно-змістовий і діяльнісно-репрезентативний. Кожен етап формувального експерименту мав чітко визначену мету, завдання та особливості.

Перспективи подальшого дослідження ми вбачаємо в теоретичному аналізі, осмисленні та узагальненні методики формування естетичної культури майбутніх хореографів (організаційних форм, методів, прийомів), пошуку шляхів узгодження традиційних методичних підходів до хореографічної підготовки здобувачів у закладі вищої освіти із сучасними інноваційними, мистецько-педагогічними та авторськими технологіями.

Література:

1. Androshchuk, L. Training of Choreographers in Higher Education Institutions / L. Androshchuk, T. Medvid, T. Blahova, O. Zhyrov, O. Vykova // *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*. – 2023. – № 23(1). – С. 14-27.

2. Горголь, В. Емоційний компонент естетичної культури майбутніх хореографів: сутність, критерії, результати діагностичного експерименту / В. Горголь // *Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка*. – Київ ; Полтава : ТОВ «Талком», 2023. – Вип. 28. – С. 114-126.

3. Горголь, В. Формування естетичної культури майбутніх хореографів у неформальній мистецькій освіті / Горголь В. // *Імідж сучасного педагога*. – 2023. – № 6(213). – С. 144–150.

4. Горголь, В. Діагностика аксіологічного компонента естетичної культури майбутніх хореографів / В. Горголь // *Молодь і ринок*. – 2024. – № 4(224). – С. 158-162.

5. Лю Сіньтін. Виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Лю Сіньтін. – Київ, 2017. – 217 арк.

6. Радіонова, О. М. Конспект лекцій з курсу «Івент-технології» [для студентів 2-го курсу денної та заочної форм навчання напрямів підготовки 6.140101 – «Готельно-ресторанна справа», 6.140103 – «Туризм»] / О. М. Радіонова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 67 с.

7. Струтинська, О. В. Особливості сучасного покоління учнів і студентів в умовах розвитку цифрового суспільства / О. В. Струтинська // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. – 2020. – №9. – С. 145-160.

8. Сулаєва, Н. В. Конвергентність формальної, неформальної та інформальної професійної освіти бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) / Н. В. Сулаєва // Змістовий складник формальної професійної освіти вчителів музичного мистецтва (I освітній рівень) : монографія / ред. : Сулаєва, Н. В., Левченко, Г. С., Лобач, О. О. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. – С. 11-19.

9. Сулаєва, Н. В. Конвергентність різних видів мистецької освіти студентів психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка / Н. В. Сулаєва. // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Київ ; Полтава : ТОВ «Талком», 2018. – Вип. 17. – С. 119-127.

10. Горголь, В. П. Формування естетичної культури майбутніх хореографів на засадах партнерської педагогіки / В. Горголь // Мережева взаємодія Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та закладів освіти України і зарубіжжя : матеріали Звітної науково-практичної конференції Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України [Київ], 25 березня 2024 р. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна НАПН України. – Київ : ТОВ «Талком», 2024. – С. 61-63. Взято з <https://zenodo.org/records/12510507>

References:

1. Androshchuk, L., Medvid, T., Blahova, T., Zhyrov, O., & Bykova, O. (2023). Training of Choreographers in Higher Education Institutions. *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*, 23(1), 14-27. DOI: <http://dx.doi.org/10.15294/harmonia.v23i1.43559> [in English].

2. Horhol, V. (2023). Emotsiynyi komponent estetychnoi kultury maibutnikh khoreohrafov: sutnist, kryterii, rezultaty diahnostrychnoho eksperymentu [Emotional component of future choreographers' aesthetic culture: essence, indicators of formation, results of the diagnostic experiment]. In. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii [Aesthetics and ethics of pedagogical action]*: zb. nauk. pr. (Is. 28, pp. 114-126). Kyiv; Poltava: Talkom. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2023.28.293175> [in Ukrainian].

3. Horhol, V. (2023). Formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh khoreohrafov u neformalnii mystetskii osviti [Formation of aesthetic culture of future choreographers in non-formal art education]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [Image of a modern teacher]*, 6(213), 144-150. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6\(213\)-144-150](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6(213)-144-150) [in Ukrainian].

4. Horhol, V. (2024). Diahnostyka aksiolohichnoho komponenta estetychnoi kultury maibutnikh khoreohrafov [Diagnostics of the axiological component of aesthetic culture of future choreographers]. *Molod i rynok [Youth & market]*, 4(224), 158-162. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304173> [in Ukrainian].

5. Sintin, Liu (2017). *Vykhovannia estetychnoi kultury maibutnikh khoreohrafov u pozaaudytornii diialnosti universytetu [Education of the aesthetic culture of future choreographers in extracurricular activities of the university]* (PhD diss.). Kyiv. [in Ukrainian].

6. Radionova, O. M. (2015). *Konspekt lektcii z kursu «Ivent-tehnologii» [Synopsis of lectures on the course "Event technologies"]*. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova [in Ukrainian].

7. Strutynska, O. V. (2020). Osoblyvosti suchasnoho pokolinnia uchniv i studentiv v umovakh rozvytku tsyfrovoho suspilstva [Peculiarities of the modern learners generation under the conditions of the digital society development]. *Vidkryte osvittie e-seredovyshe suchasnoho universytetu [Open educational e-environment of a modern University]*, 9, 145-160 [in Ukrainian].

8. Sulaieva, N. V. (2020). Konverhentnist formalnoi, neformalnoi ta informalnoi profesiinoi osvity bakalavriv spetsialnosti 014 Serednia osvita (Muzychne mystetstvo) [Convergence of formal, non-formal and informal professional education of bachelors in specialty 014 Secondary Education (Musical Art)]. In: Sulaieva, N. V., Levchenko, H. S., Lobach, O. O. (Eds.). *Zmistovyi skladnyk formalnoi profesiinoi osvity vchyteliv muzychnoho mystetstva (I osvittii riven) [Content component of formal professional education of music teachers (I educational level)]*: monohrafiia (p. 11-19). Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].

9. Sulaieva, N. V. (2018). Konverhentnist riznykh vydiv mystetskoj osvity studentiv psykholoho-pedahohichnoho fakultetu Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka [Convergence of different types of education of students of the faculty of psychology and pedagogy of Poltava V. G. Korolenko national pedagogical university]. V kn. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii [Aesthetics and ethics of pedagogical action]* (Is. 17, pp. 119-127). Kyiv; Poltava: Talkom. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2018.17.176287> [in Ukrainian].

10. Horhol, V. P. (2024). Formuvannia estetychnoi kultury maibutnykh khoreohrafiv na zasadakh partnerskoj pedahohiky [Formation of aesthetic culture of future choreographers on the basis of partner pedagogy]. *Merezheva vzaiemodiia Instytutu pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna NAPN Ukrainy ta zakladiv osvity Ukrainy i zarubizhzhia [Network interaction of the Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Sciences of Ukraine and educational institutions of Ukraine and abroad]*: materialy Zvitnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Instytutu pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna NAPN Ukrainy (pp. 61-63). Kyiv: TOV «Talkom» Retrieved from <https://zenodo.org/records/12510507> [in Ukrainian].